

OVERDENKING BIJ Lc 3 vs 15 en 16 en vs 21 en 22

We hebben net Kerst achter de rug, met het verhaal van het wonder van de geboorte.

In de kerstvakantie hebben wij thuis samen oude filmpjes terug gekeken van toen de kinderen klein waren, het begon vlak na de geboorte. Ze vonden het zelf heel bijzonder om zichzelf als baby terug te zien, en als peuter, om zichzelf te zien lopen en horen praten – bewegend beeld is toch wat anders dan foto's die ze wel vaker hadden bekeken. En voor mij was het bij het kijken naar dit eerste begin alsof ze me weer opnieuw gegeven werden – een niet te bevatten wonder. Wat is het goed om dat besef af en toe weer even wakker te roepen.

Vorige week zaten we nog helemaal in de sfeer van het begin van Jezus leven en hoorden we het verhaal van de aanbidding van het kind door de drie koningen, een verhaal dat alleen Matteus vertelt. Het eerste verhaal dat Lucas ons vertelt na zijn versie van het geboorteverhaal, met het engelenkoor en de herders, dat wordt gevolgd door het opdragen van Jezus door zijn ouders in de tempel en daarna nog door het bijzondere verhaal van Jezus als 12-jarige, -hoe zijn ouders hem kwijt waren en uiteindelijk terugvonden in de tempel-, het eerste verhaal over Jezus' als volwassen man is dit verhaal van zijn doop in de Jordaan.

Het is Jezus' eigen wens om gedoopt te worden, dat heeft hij niet met zijn ouders overlegd. Dat dopen moet eerst gebeuren, pas daarna wil hij de wereld ingaan.

Bij die doop, zo vertelt het verhaal, klinkt er een stem uit de hemel. De stem die Jezus hoort voordat hij de confrontatie met de werkelijkheid zal aangaan (het verhaal dat volgt is dat van de verzoeken in de woestijn) zegt iets heel belangrijks tegen hem, iets dat hij meeneemt zijn leven in. Die stem zegt: *Jij bent mijn geliefde Zoon. In jou vind ik vreugde.*

Deze woorden zijn als het ware de dooptekst van Jezus. Ze onthullen aan anderen en ook aan hemzelf wie hij ten diepste is, ze geven hem zijn identiteit. Die woorden komen, zo vertelt het verhaal, uit de hemel. Het is niet Johannes, degene die het ritueel uitvoert die deze woorden zegt. Ze komen rechtstreeks van God.

Door de doop te ondergaan geeft Jezus de doop nog een andere betekenis dan het reinigingsritueel dat het tot dusver was, niet alleen voor hemzelf, maar voor ieder mens. Met de doop, zo geloven wij, ontvangt een mens zijn eigenlijke identiteit. En dat is de identiteit van een geliefde, een mens naar Gods beeld, een mens naar wie liefde uitgaat, een mens bestemd om de liefde die van God komt te ontvangen en door te geven. Deze liefde komt in zijn leven op de eerste plaats en kleurt al het andere.

Hier wordt gezegd: Wat is het goed dat je er bent! Jouw bestaan schenkt mij diepe vreugde.

Dat zijn woorden die geen enkel mens ooit over zichzelf kan zeggen. Dat kan alleen maar een ander zeggen over ons, tegen ons. Daarmee zegt deze stem iets over de diepste bedoeling van ons leven. Dat leven is er om anderen vreugde te geven. Is mijn leven dan niet bedoeld om mijzelf vreugde te geven? Zeker! Maar die weg loopt altijd via de ander, die vreugde is verbonden met wat meer is dan ik zelf ben, wat mijn leven groter en rijker maakt.

De stem die Jezus hier zijn diepste en onuitwisbare identiteit geeft wil daarmee ook mij en jou die identiteit geven. De identiteit van kind van God, van geliefde. In de traditie van onze kerk laten ouders hun kind al als baby dopen omdat het voor hen wezenlijk is dat hun kind vanaf het eerste begin in zijn of haar leven deze stem zal gaan horen, boven alle andere stemmen uit.

Sommige mensen horen die stem nooit goed. Het gevolg is dat ze niet weten wie ze zijn, dat ze een leven lang gedreven kunnen worden door onrust en maar steeds op zoek zijn naar hun eigen identiteit. Achter het onophoudelijke menselijke streven naar succes, naar populariteit en macht, achter alle manieren waarop wij zoeken naar bevestiging en erkenning, gaat een veel dieper verlangen schuil. Het is het verlangen naar een stem die tegen ons zegt: Het is goed dat jij er bent. Je bent een geliefd mens. Een identiteit die niemand je af kan nemen, wat er ook gebeurt. Jouw leven heeft al zin in zichzelf, die hoeft je er niet zelf aan te geven, die zin is er al, die gaat aan jouw leven vooraf, en je mag erop vertrouwen dat die aan het licht zal komen in hoe jij je zult ontwikkelen.

Dat op het verhaal van de doop van Jezus het verhaal van de verzoeken volgt is niet voor niets. Dat Jezus uiteindelijk bestand bleek tegen alle verleidingen van succes, populariteit, erkenning en macht, en de angst die daar altijd aan gekoppeld is, de angst om dit alles niet te zijn, dat hij bestand bleek tegen die stemmen die zo dwingend kunnen zijn, - dat heeft alles te maken met de stem die hier spreekt bij zijn doop. Jezus wist al wie hij was, hij hoefde niet zichzelf te bewijzen. Hij hoefde alleen maar te leven uit de identiteit die hem gegeven was en dat zichtbaar maken.

Dat klinkt zo simpel, maar dat is het natuurlijk niet. Wat zou ons leven er anders uitzien als we echt vanuit dat vertrouwen zouden durven leven. We zouden veel minder gekweld worden door twijfel aan onszelf, onzekerheid, angst en wantrouwen, als we die stem van het begin echt goed zouden horen en kunnen vasthouden. Wie leeft uit de identiteit van een geliefd mens treedt de mensen en de dingen in vrijheid tegemoet.

Zoals Jezus dat deed. Opvallend is dat waar Johannes de Doper hier spreekt in termen van hiërarchie, van meerdere en mindere (hij heeft het over Jezus die meer vermag dan hij en beschrijft zichzelf als iemand die niet goed genoeg is om de riem van zijn sandalen los te maken) Jezus zich daar in het geheel niet druk over maakt. Dat is niet zijn manier van denken. De manier van denken die hem eigen is wordt soms beschreven met woorden als deemoed, nederigheid en gehoorzaamheid. Gehoorzaamheid betekent letterlijk: gehoor geven aan. Het heeft te maken met openstaan voor dat wat van buiten jezelf komt en daar heel goed naar willen luisteren.

Gespitst zijn op de stem die jou zegt dat de waarde van jouw leven niet gelegen is in wat je er zelf als waarde aan toekent, of dat nu positief of negatief is, maar in de Geest, de adem die van God komt en waar jij in mag delen. Het is die goede, heilige Geest, het is het vuur van de liefde waarmee, zo zegt Johannes hier, Jezus anderen zal dopen.

Voor Jezus was die onzichtbare Geest de werkelijkheid waaruit hij leefde. Heel zijn leven was erop gericht deze verborgen innerlijke werkelijkheid naar buiten te brengen om die zichtbaar te maken voor anderen. Om de mensen, om ons te laten worden wat wij ten diepste zijn: geliefde kinderen van God, om ons te helpen te gaan leven vanuit die identiteit. Dat brengt vreugde.

Jesus, Joy of man's desiring, een beroemd stuk dat Nel voor ons zal gaan spelen, gaat denk ik over die vreugde, joy, de vreugde van het ontvangen en geven van liefde, die Jezus voor ons ontsluit. Het gaat daarin niet om de verheerlijking van Jezus, om hem op een voetstuk te zetten, al zouden de gedragen woorden van deze aria en ook van het lied dat wij in aansluiting op de muziek samen zullen zingen, die indruk kunnen wekken. Dat zou Jezus ver van ons vandaan en ver boven ons plaatsen.

Terwijl waar het om gaat en wat de muziek tot uitdrukking wil brengen en ons op het hart wil drukken is hoe hij elk van ons nabij is en hoe de diepste identiteit van waaruit hij leefde ook onze diepste identiteit is.